



# **DENETÇİNİN ROTASYONU**

**Hasan KILIÇ / DRT Bağımsız Denetim ve SMMM A.Ş.**



## Denetçinin Rotasyonu

### İçindekiler

- Zorunlu Denetçi Rotasyonu Neden Gündemde?
- Yeni Düzenlemeler ve Denetçi Rotasyonu
- Dünyada Zorunlu Denetçi Rotasyonu
- Türkiye’de Zorunlu Denetçi Rotasyonu
- Neden Rotasyon?
- Rotasyon Çözüm Değil
- Zorunlu Rotasyon Yerine Yapılabilecekler
- Denetlene Şirketlere Düşen Görevler
- Rotasyon İle İlgili Bazı Araştırmaların Sonuçları

### Zorunlu Denetçi Rotasyonu Neden Gündemde?



### Yeni Düzenlemeler ve Denetçi Rotasyonu

- Sarbanes – Oxley Yasası (ABD)
- 8. Direktif (Avrupa Birliği)
- SPK Bağımsız Denetim Tebliği (Seri X, No 22 sayılı Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğ)
- BDDK Bağımsız Denetim Yönetmeliği (Bankalarda Bağımsız Denetim Gerçekleştirecek Kuruluşların Yetkilendirilmesi ve Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik)

## Dünya’da Zorunlu Denetçi Rotasyonu

- ABD: Rotasyon zorunluluğu bulunmamaktadır. Sadece denetimden sorumlu ortak başdenetçi rotasyonu: 5 yıl (Bazı durumlarda 7 yıl)
- AB: Rotasyon zorunluluğu bulunmamaktadır. Sadece denetimden sorumlu sorumlu ortak başdenetçi rotasyonu: 7 yıl (Üye ülkelerin gerekli gördükleri takdirde denetim firmalarının rotasyonu ile ilgili bir karar da alabileceği öngörülmektedir.)
- Kanada, Japonya ve Avustralya: Rotasyon tartışılmış, ancak bu ülkelerin hiçbirinde yasal bir zorunluluk haline getirilmemiştir.
- İtalya: 6 yıl + 6 yıl = 12 yıl

## Türkiye’de Zorunlu Denetçi Rotasyonu

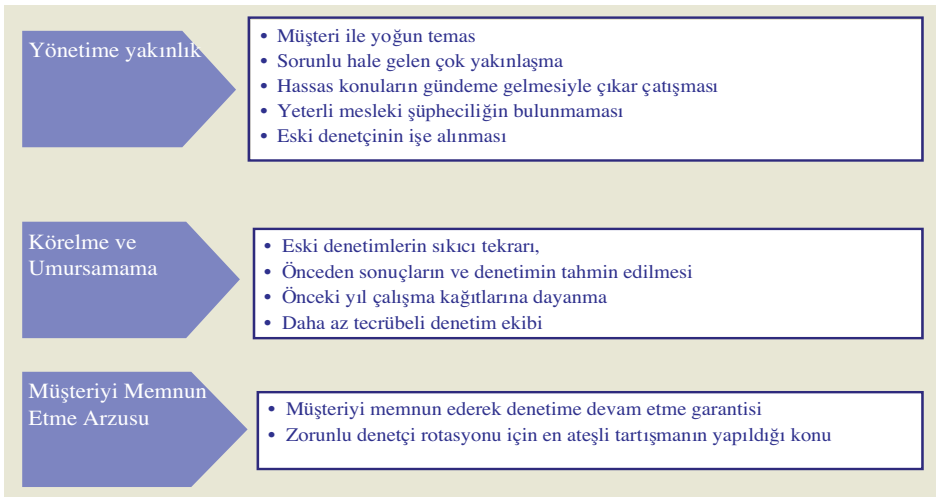
### • SPK (Seri X, No 22 sayılı Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğ)

- 7 yıl
- Başlangıç yılı: 2003
- Son yıl: 2009
- Rotasyonun başlangıç yılı: 2010

### • BDDK (Bankalarda Bağımsız Denetim Gerçekleştirecek Kuruluşların Yetkilendirilmesi ve Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik)

- 8 yıl
- Başlangıç yılı: 2002
- Son yıl: 2009
- Rotasyonun başlangıç yılı: 2010

## Neden Rotasyon?



### **Rotasyon Çözüm Değil**

- Denetçi sürekli olarak yönetimle temas halinde olmalı,
- Denetçi müşteri ilişkisi süreye bağlı olmamalı,
- Yönetim bilgi paylaşımına sıcak bakmalı,
- Problemler karşısında çözüm ortaklığı,
- Belge incelemesi ile belge ve bilgi paylaşımı bir elmanın iki yarısıdır.
- Yakın ilişki bilgi paylaşımına katkıda bulunur.
- Önceki deneyim denetimde etkinliği artırır.
- İşletmeye özgü hususların ve işletmedeki değişimlerin çabuk kavranması,
- Günlük işlerin daha az kesintiye uğratılması,
- Denetim firması rotasyonunun daha iyi denetim sağladığına ilişkin bir güvence kanıtlanamamıştır.

### **Rotasyon Çözüm Değil (devamı)**

- Araştırmalar rotasyonun denetim kalitesini düşürdüğünü işaret etmektedir.
- Rotasyon denetim firmalarının maliyetlerini de şirketlerin denetim harcamalarını da artırmaktadır.
- Rotasyon baskısıyla müşteriye memnun etme güdüsünün daha fazla olması,
- Zaten elden gidecek müşteriye daha az kaliteli iş yapma,
- Rotasyon nedeniyle denetçi görüşü konusunda baskı (opinion shopping).

### **Zorunlu Rotasyon Yerine Yapılabilecekler**

- Denetim firmalarının denetlenmesi,
- Denetimden sorumlu ortak başdenetçinin rotasyonu (küçük firmalar için problemlili olabilir),
- Denetim firmalarının bağımsızlığı ile ilgili standartların geliştirilmesi,
- Kalite kontrolünden sorumlu ortak başdenetçi atanması,
- Dahili kalite kontrol prosedürleri.,
- Denetim ekibinin bağımsızlığın önemini özümsemesi,
- Risk ve bağımsızlık ilkelerinin yürürlüğe konulması.

### **Denetlenen Şirketlere Düşen Görevler**

- Kurumsal yönetim ilkeleri kapsamında denetim komitesi görev, sorumluluk ve yükümlülüklerinin artırılması,
- Denetim firması faaliyetlerinin değerlendirilmesi,
- Yönetim ve denetim komitesi koordinasyonu,

- Bağımsız yönetim kurulu ve denetim komitesi üyeleri,
- Etkin muhasebe ve raporlama ilkeleri,
- Yönetimin muhasebe ve raporlama ile ilgili sorumluluklarının geliştirilmesi,
- Etik değerler.

### **Rotasyon İle İlgili Bazı Araştırmaların Sonuçları**

- **PCAOB Araştırması: Denetimin yetersiz bulunması ilk iki yılda 3 kat daha fazladır.**

#### **US General Accounting Office (GAO)/ General Accountability Office:**

- Zorunlu denetim firması rotasyonunun faydaları kanıtlanamamıştır.
- Fortune 1000 firmalarının %99'u denetim firması rotasyonunu benimsememektedir.
- Fortune 1000 firmalarında ortalama aynı firma ile denetim süresi 22 yıl, %10'u 50 yıldır aynı denetçi ile çalışmaktadır.

#### **Avrupa Muhasebeciler Odası (FEE) Çalışma Raporu:**

- Rotasyonunun yarardan çok zararı bulunmaktadır.
- Firma rotasyonunun sorumlu ortak rotasyonunun yerine geçmemelidir.
- Uzun süreli bir denetçi-müşteri ilişkisiyle oluşturulan şirket faaliyetlerinin anlaşılması ve denetlenmesi kısa süreli denetimlerde kurulamaz.
- Rotasyondan sonraki ilk yıllarda denetimin başarısızlığı olasıdır.

### **Rotasyon İle İlgili Bazı Araştırmaların Sonuçları (devamı)**

#### **Bocconi Üniversitesi Araştırması:**

- Rotasyon rekabeti geliştirmemekte, aksine geriye götürmektedir.
- Rotasyon sonrasında denetim firmasının da denetlenen şirketin de maliyetleri artmaktadır.
- Rotasyon sonrasında hizmetlerin kalitesinde ilk yıllarda düşüş yaşanmaktadır.
- Rotasyon hissedarlara ve hisse değerine olumsuz etki etmektedir.

**AICPA Çalışması: Mahkemelerde görüşülen denetimlere ilişkin istatistikler bağımsız denetimin ilk yıllarda ortalamanın üzerinde başarısızlığa yol açtığını göstermektedir.**